

BUGÜNDEN DEĞERLENDİRME

Üç büyük tabip odasının 1988-89'daki yaşadıklarının bugünden nasıl görüldüğünü de öğrenmek istedik. Bu amaçla dönemle ilgili düşünen, dönemde yetkili konumda olan çeşitli kişilerden dönemin değerlendirmesini yapmasını talep ettik.

Dönemin Sağlık Bakanı Halil Sıvgın'ın yazısı, bunlardan ilki. Bir diğer değerlendirme, dönemin İstanbul Tabip Odası Genel Sekreteri ve eski bir TTB yöneticisi Dr. Şükrü Güner'e ait. Kürşat Yıldız, hiçbir yönetim görevi olmaksızın, beyaz eylemlerin pratik ve teorik olarak oluşturulmasına katkısı olan biri olarak bir değerlendirme yaptı. Tabip Odalarının son 20 yılını yakından yaşayan, ve hekimlik üzerine düşünen bir arkadaşımız Dr. Bülent Piyal'in de kapsamlı bir değerlendirmesi var. Son değerlendirme ise, 5 Aralık 1992 Ankara Beyaz Yürüyüşü'ne ilişkin ve Dr. Ersin Yarış'a ait

Peki, ya sizin değerlendirmeniz?

- **BAKANLIK DÖNEMİNDE, HEKİM CAMİASINA YÖNELİK HİZMETLERİMİN DEĞERLENDİRİLMESİNİ HEKİMLERİMİZİN TAKDİRİNE BIRAKIYORUM.**
- **İKİ YILDA MAAŞLARDA % 150'LİK ARTIŞ VE % 100'E ULAŞAN DÖNER SERMAYE KATKISI SAĞLANDI.**
- **MECBURİ HİZMET İKİ YILDAN BİR YILA İNDİRİLDİ.**
- **HEKİMLİĞE İYİ ORTAM SAĞLAMAK, ÇALIŞMALARIMIZDA TEMEL GÖRÜŞÜMÜZ OLDU.**

5 Aralık 1992'de, Türk Tabipleri Birliği tarafından düzenlenen "Sağlıkta Eşit Fırsat, İyi Hekimlik Ortamı, Özlük Hakları" çerçeveli yürüyüşünüzün, halkımızın sağlığına ve hekim camiamıza yararlı sonuçlar getirmesini diliyorum.

Bu hekim hareketliliğinin "Bakanlığım döneminde de" yaşandığına ilişkin görüşünüze öncelikle değinmek, bazı gerçeklerin bilinmesi açısından fayda sağlayacaktır.

Eğer sözünü ettiğiniz, benim Bakanlığa başlamadan hemen sonra gerçekleştirilen "Gömlek Bırakma" eylemi ise, bu konuya o dönemin Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanı Merhum Prof. Dr. Nusret Fişek'i ziyaretimde, Hoca'nın bana söylediklerini aynen iletmekle cevap vermek isterim:

"... Sayın Bakan... Bu eylem daha önce hazırlanmış ve planlanmış bir eylemdir. Size karşı değildir. Bunu özellikle belirtmek istiyorum."

Konu budur.

Evet... Bakanlığım döneminde bir hareketlilik

yaşanmıştır. Bu hareketlilik, özellikle "Türkiye sağlık politikasının yeniden yapılanması" üzerinde odaklanmış, hekimlerimize "Hekimliğe iyi ortam sağlanması ve özlük haklarının iyileştirilmesi" konularında yoğunlaşmıştır.

Bakanlık döneminde, değerli çalışma arkadaşlarım ve hekim camiamızın katkılarıyla hazırlanan, bir bölümü uygulanan, bir bölümü de "açık, net ve kapsamlı" olarak, benden sonra görevi teslim alanlara devredilen projeler bu hareketliliğin örneklerini teşkil etmiştir.

Bugün toplumumuza "Yeni çalışmalar" olarak sunulan Genel Sağlık Sigortası'ndan sağlık personelimizin problemlerinin çözümlerine, tedavi zincirinin ilk adımlarının atılmasından, sağlık kurumlarımızın sayılarının artırılmasına kadar, birçok konuda "Bakan değişmekle değişmeyecek" nitelikte, kalıcı politikaların ve projelerin uygulamaları 2 yıllık Bakanlık döneminde başlatılmıştır.

Aldığımız bütün kararlarda, çeşitli uygulamalarımızda, bütün tıp meslek mensupları ile halkımızın demokratik katılımını, konuları tartışmak suretiyle sağlayarak gerçekleştirdiğimiz bu projeler ve başlattığımız bilimsel çalışmaların temel dayanağı, kısaca şu cümleyle özetlenebilir:

"Sağlık problemlerimizin çözümünde en önemli nokta, çözüm üretebilmektir".

Biz bu temel görüşle yola çıktık, çalışmalarımızı bu istikamette sürdürdük.

Dönemimizde yaptığımız çalışmaların, hazırladığımız projelerin halen gündemde bulunması ve sağlık problemlerinin çözümü için en geçerli uygulamalar olarak görülmesi, ne denli başarılı olduğumuzun en önemli göstergesidir.

Hekim camiamız için gerçekleştirdiklerimize gelince... Bu hizmetler, hekim camiamızın büyük bölümü tarafından bilinmekte ve bize ulaşan takdir ifadeleriyle, sağlık tarihimiz içinde onurlu yerini almış bulunmaktadır.

Ancak, bunları bir kere daha incelemek ve döneminin verileriyle ana başlıklar halinde tekrarlamak yerinde olacaktır.

1 — DEVLETİN HİZMET YÜKÜMLÜLÜĞÜ BİR YILA İNDİRİLMİŞTİR

Hekimlerimizin en önemli problemlerinden biri olan "Mecburi hizmet konusuna" 15.6.1989 tarih ve 3579 sayılı kanunla önemli bir çözüm getirilmiş, devlet hizmet yükümlülüğü süresi iki yıldan bir yıla indirilmiştir.

2 — % 150'YE ULAŞAN ARTIŞLAR İLE HEKİMLERİMİZİN MAAŞLARINDA CUMHURİYET TARİHİMİZİN EN BÜYÜK İYİLEŞTİRMESİ SAĞLANMIŞTIR.

1989 yılında, yine Bakanlığım döneminde gerçekleştirilen bu büyük iyileştirme ile uzman hekimlerin maaşları, % 140, pratisyen hekimlerin maaşları ise % 137 oranında artırılmıştır.

Bu iyileştirme ile Güneydoğu Bölgemizde görev yapan pratisyen hekimlerimizin maaşlarındaki artış % 152'ye ulaşmıştır.

O döneme kadar Cumhuriyet tarihimizin 66 yıllık, benim Bakanlık yaptığım dönemin 2 yıllık verileri incelendiğinde, böylesine büyük artış oranlarının hiçbir dönemde gerçekleştirilemediği görülecektir.

3 — UZMAN VE PRATİSYEN HEKİMLERİMİZE % 100 VE % 90 ORANINDAKİ DÖNER SERMAYELERDEN EK ÖDEME İMKANLARI YİNE BENİM BAKANLIĞIM DÖNEMİNDE SAĞLANMIŞTIR.

Bakanlığım döneminde, sağlık personelimizin ve özellikle hekimlerimizin bilgi ve emeklerinin tam karşılanması yolunda atılan adımların en önemlilerinden biri de "Döner Sermaye gelirlerinden, ilgili kurumlarda görevli sağlık personeline ek ödeme" imkanlarının gerçekleştirilmesi olmuştur.

209 sayılı kanunun 5. maddesine eklenen, konuyla ilgili fıkra gereğince hazırlanan yönerge doğrultusunda;

Uzman hekimlerimize % 100,

Pratisyen hekimlerimize % 90,

oranlarında ek ödemeler yapılması sağlanmış, "Döner Sermayeli kurumlara bağlantılı" bir sistemle, sağlık ocaklarında çalışan hekimlerimize de bu haklardan yararlanmalarını sağlamak üzere, ilk adımlar atılmıştır.

Bu artışların bir örneğini görmek, hiçbir dönemde mümkün değildir.

4 — TUS, ŞEFLİK SINAVLARI VE ATAMA-NAKİL KONULARI YENİDEN ELE ALINMIŞ, HEKİMLERİMİZ LEHİNE DÜZENLEMELERE GİDİLMİŞTİR.

Özellikle pratisyen hekimlerimizin en önemli problemlerinden biri olan TUS konusunda, "Hizmet sürelerinin de puanlamada değerlendirilmesini sağlamak" üzere yeni yönetmelik taslağı, pratisyen hekimlerimizin katılımlarıyla gerçekleştirilen toplantılar sonucu hazırlanmış, Şeflik Sınavlarında "Uygulama" bilgilerinin de değerlendirilmesini sağ-

layacak proje en son noktaya getirilmiş, atama-nakil yönetmeliği yeniden düzenlenmiştir.

Bir bölümünü, benden sonra görev alanlara devrettiğim bu taslak ve projeler, her nedense uygulanmamıştır.

5 — HEKİMLİĞE İYİ ORTAM SAĞLAMAK, TEMEL GÖRÜŞÜMÜZ OLMUŞTUR.

Bu amaçla personel yetersizliğini ve sağlık kurumlarımızdaki düzenli işleyişi engelleyen olumsuzlukları giderici çalışmalar en etkili şekilde yapılmıştır.

İki yıllık Bakanlık döneminde, Sağlık Bakanlığı'na bağlı uzman hekim sayısında 600, pratisyen hekim sayısında 2000, diş hekimlerinde 200, hemşirelerde 2000, ebelerde 3000 ve sağlık memurları sayısında 3000 dolayında artışlar sağlanmıştır.

Göreve başladığımda 84 olan Sağlık Meslek Lisesi sayısını görevimi tamamladığımda 250'ye çıkarılmış, Sağlık Eğitim Enstitüsü sayısı 2'den 5'e çıkarılmış, öğrenci sayısında okul sayılarına paralel olarak artırılmış, böylece sağlık hizmeti sunumunda sıkıntısı çekilen, ebe, hemşire, sağlık memuru, sağlık teknisyeni, laborant ihtiyacının karşılanması için gerekli bütün tedbirler alınmış, ayrıca tamamlama programlarıyla bu husus takviye edilmiş, bir taraftan sağlık hizmetinin kaliteli sunulması için tedbir alınırken, diğer taraftan istihdam imkanı sağlanmıştır.

Cumhuriyet tarihimizin benden önceki 66 yıllık dönemi ile benim iki yıllık Bakanlık dönemim karşılaştırıldığında, personel ve okullaşma sayılarında sayılarında böylesine büyük artışların hiçbir dönemde gerçekleştirilmediği görülecektir.

Bu durum, Sağlık Bakanlığı personelinin haklarında yaptığım büyük iyileştirmeler sonucunda, sağlık meslek mensuplarının tekrar Bakanlığımız'a ilgi göstermelerinin sağlanmasıyla gerçekleşmiştir.

Körfez Savaşı'nın ve sonrasında büyük sıkıntıların, sayıları 600.000'e varan "Sığınmacılar" olayının, Bulgaristan'dan göçeden 350.000 dolayındaki soydaşımızın o dönemlerde sağlık camiamıza getirdiği büyük yükleri yaşadığımız Bakanlığım döneminde, bu olağanüstü şartlar içinde, hekim camiamıza yönelik iyileştirme çalışmalarımız, yalnız yukarıda sıraladığımız konulardan ibaret değildir.

"Personel, Sağlık Eğitimi, Temel Sağlık, Tedavi Hizmetleri, Ana Çocuk Sağlığı, Verem Savaş, Kanser Savaş ve Sıtma Savaş" gibi değişik konularda, 2 yıl içinde yaptıklarımızın onurunu ve kıvancını taşıyoruz.

Dünya Sağlık Teşkilatı tarafından, birçok ülkeye örnek gösterilen çalışmalarımızı, değerli ve özverili hekim camiamız ile birlikte gerçekleştirdik.

Özellikle meslek kuruluşlarıyla ilişki içinde olduk. Bu konuda İzmir Tabip Odası Başkanı Prof. Dr. Sayın Orhan Süren'in bu toplantılarımızın birinde yaptığı konuşmadaki şu sözler, dönemimi anlatmak açısından ilginçtir:

"... Sağlık Bakanlığı'na bu toplantıyı yaptığı için, Odam adına teşekkür etmeyi bir borç biliyorum. Bunu hakikaten, bir protokol gereği değil, içimden geldiği için söylüyorum. Ve diliyorum ki, böyle toplantılar gelenek haline gelsin, bugüne kadar eksikliğini çektiğimiz, hekimleri temsil eden Tabip Odaları'nın Sağlık Bakanlığı ile işbirliği devam etsin."

Biz herşeyden önce bu işbirliği ve katılımı sağlayarak hizmet verdik.

Körfez Savaşı döneminde ve Sığınmacılar olayında Türk Tabipleri Birliği'nin Bakanlığımıza büyük katkılarını unutamayız.

Kendilerine şükran borçluyum.

Bakan olduğum dönem ve bugün açısından durumu değerlendirmem isteğinize gelince;

Genel Sağlık Sigortası'ndan, hastanelerin özelleştirilmesine, Milli Sağlık politikamızın belirlenmesi amacıyla başlattığımız Yüksek Sağlık Şura'larından, bölge koordinatörlük ve bölge hastaneleri kurulması projelerimize, sağlık giderlerini karşılayamayacak durumda olanlara getirilen "Yasal" ve onur kırıcı yani olmayan çözümlere kadar, dönemimde Sağlık Bakanlığı gerçekten hareketli bir dönem yaşadı.

Bugün bizim 30'a yakın projemizi uygulamaya çalışan bir yönetim var. Bu projeleri iyi şekilde uygularlarsa, daima yanlarında oluruz.

Dönemimizle, bugünkü dönem arasındaki en güzel değerlendirmeyi saygıdeğer "Sağlık" kamuoyu yapacaktır.

Bu nedenle, bir değerlendirme yapmak istemem.

Ancak ortadaki görünüm, şaşaalı törenlere ve kampanyalara karşın, değerli hekim camiamızın da yakından bilip, yaşayıp izlediği gibi, Türkiye'de Sağlık Konuları "S.O.S." vermektedir.

Bu çağrı ve sinyali, tüm tarafların duymasını diliyor, hekim camiamıza sevgi ve saygılar sunuyorum.

Halil ŞIVGIN
Sağlık Eski Bakanı
Ankara Milletvekili

TOPLUM HEKİM DERGİSİNE YANIT

SORU 1 : Hekim hareketi denilince genel olarak Türk Tabipleri Birliği hareketi akla gelmektedir. Meslek Kuruluşumuzun dışındaki dernek, vakıf ve sendika içinde etkin bir hekim hareketinden bahsetmek zordur.

1975 yılı öncesi dönemde üç büyük il de dahil olmak üzere etkin bir hekim hareketine rastlıyamıyoruz. Çalışmalar daha çok mesleğin sorunlarıyla ilgili yetersiz çalışmalardan öteye gitmiyor. Yalnız bu dönemin de çalışmaları incelendiğinde özünde demokrasiyi hedefleyen içinde nispeten ilerici ve atılcı hedefler taşıyan çalışmalar olduğunu görürüz.

1975-80 Dönemi özellikle üç büyük İl'de başlayan daha sonra da Merkez Konseyine yansıyan yapılaşma ile Türk Tabipleri Birliğini ülkenin demokratikleşmesi, faşizan uygulamalara son verilmesi, düşünce özgürlüğüne konan yasaklara son verilmesi, can güvenliği, hekimlerin ekonomik ve özlük haklarının daha etkin girişimlerle iyileştirilmesinin sağlanması açısından çalışmaları kapsayan önemli bir gelişme dönemidir.

Dönemin başından itibaren Merkez Konseyi tüm Odalara hakimdir. Türk Tabipleri Birliği'nin tüm ilişkilerinde Merkez Konseyi'nin etkinliği ve hakimiyeti mevcuttur. Her yıl yapılan Büyük Kongrenin dışında her biri ayrı ilde yapılan Temsilciler Meclisi ile bu merkezi yapının danışma mekanizmaları kurulmaya çalışılmıştır.

Büyük Kongrelerde Merkez Konseyine hep tek liste aday olmuş, ikinci bir liste çıkamamıştır. Kongrelerde birkaç bireysel aday çıkmışsa da başarı gösterememişlerdir.

Bu dönemde Türk Tabipleri Birliği'nin tüm çalışmalarında "önce demokrasi" yer almaktadır.

1980 öncesi hekim hareketi ayrı bir yazımın ayrıntılı inceleme konusu olacaktır.

SORU 2 : 1988-90 yıllarında "Beyaz Eylemler" adı verilen hekim hareketliliği 1980 sonrası toplumun tüm kesimlerinin susturulduğu, önemli haksızlıkların yaşandığı, baskı rejimlerinin her türlü uygulamalarına muhatap olunduğu bir dönemin alanımızdaki patlamasıdır, diyebilirim.

12 Eylül sonrası ilk mesleki kitlesel bir protesto olması nedeniyle de "Beyaz Eylemler" ayrı bir özellik taşımaktadır. Ankara, İstanbul, İzmir gibi üç ayrı yerde düzenlenmesi, ilk başvuruların reddedilmesine karşın eylem kararında ısrar edilmesi, ayrıca katılımların kitleselliği bu eylemlerin üzerinde durulması gereken önemli noktalarıdır.